

Asia: VN/ 797/2021

Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämishjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto toteaa, että lähtökohtaisesti kyberturvallisuuden parantaminen ja kehittäminen laajasti kansallisen tasolla on tarpeellista. Kansallisen tason tulee olla tarkoituksenmukainen niin säädösten, ohjeistusten kuin tarvittavien tukimuotojen kannalta ja kyettävä tarjoamaan valmiudet myös organisaatioitten sisäiselle toiminnan kehittämiseksi.

Kehittämishjelman valmistelua tukee uusi johtamisen koordinaatiomalli (kyberturvallisuusstrategia), julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän yhteistyö ja suunnittelu. Kuntakentän osallistaminen kehittämistyöhön on ratkaisevaa työn onnistumisen kannalta.

Periaatepäätöksessä kyberturvallisuuden kehittämishjelmasta on ehdotuksia kyberturvallisuuden parantamiseksi niin perusosaamista vahvistaen kuin myös olemassa olevaa toimintaa tukien ja kehittäen. Tämä on hyvä lähtökohta päästä kehitystyöhön heti kiinni sekä varmistaa pidemmän aikavälin perusta kyberturvallisuuden parantamiseksi.

Neljä keskeistä pääteemaa ovat huippuluokan osaaminen, kiinteä yhteistyö, vahva kotimainen kyberturvateollisuus ja tehokkaat kansalliset kyberturvakyvykkyydet. On hyvä, että periaatepäätöksessä kehittämishjelmasta huomioidaan julkisen sektorin ohella myös kansalaisyhteiskunta (järjestöt ja vapaaehtoistoimijat) sekä kyberturvallisuuden tuomat mahdollisuudet edistää liike-elämää.

Kansallisen kyberturvallisuusohjelman toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaista huomiota tulisi kiinnittää käynnistyneitten/käynnistyvien hankkeitten tavoitteisiin siten, että ne muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden (julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden

toimeenpanosuunnitelma 2020-2023, digitaalinen turvallisuus 2030) huomioiden myös EU:n kyberturvallisuusstrategia ja sen keskeinen komponentti NIS 2.0 direktiivi kansallisena toteutuksena. Tarkoituksenmukainen ohjaus ja seuranta on edesauttamassa kokonaisturvallisuuden edistymistä julkisen hallinnon eri organisaatioissa.

Kuntaliitto korostaa, että kansallinen kyberturvakyvykkyys on avainasemassa onnistumiselle ja luo pohjan koko yhteiskunnan kyberturvallisuudelle. Osana kansallista kyberturvakyvykkyyttä tulee huolehtia ja mahdollistaa kuntien edellytykset keskeisinä yhteiskunnan toimijoina saavuttaa haluttu kyvykkyystaso. Myös useat kuntia lähellä olevat toimialat kuten vesihuolto, jätehuolto ja energiahuolto luokitellaan tai tullaan luokittelemaan EU-tasolla kyberturvallisuuden kannalta riskitoimialojen joukkoon. Riskitoimialojen kyberturvaosaamisen varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää kyberturvakyvykkyuden saavuttamiseksi.

Kuntatoimijoiden näkökulmasta kansallisen tason kyberturvallisuusohjelman tavoitteitten tulee olla johdonmukaisia ja toteutukseltaan yhteneviä käyttäjäorganisaatioille tiedonhallintalain asettaminen velvoitteitten kanssa (tietoturva vaatimusten täyttäminen tiedonhallintayksikön vastuulla). Lähtökohtaisesti suunnittelua/kehittämistä toteuttavalla organisaatiolla on vastuu tiedon hallinnastaan.

Ohjelmassa on huomioitu yhteistyön merkitys, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, keskeisenä osana kyberturvallisuuteen varautumista. Julkisen toimijan toteuttaessa kyberturvallisuuden menetelmiä ja osa-alueita joudutaan käsittelemään ja hyödyntämään mm. salassapidettäviä tietoja. Kuntaliitto toteaa, että yhteistyön mahdollistamiseksi ja erityisesti kriisitilanteissa tilannekuvan ja tiedonsaannin varmistamiseksi tulee huolehtia salassapidettävien tietojen luovuttamiskäytäntöjen tarkistamisesta. Tämä voi edellyttää muutoksia lainsäädäntöön.

Lisäksi tarvitaan turvallinen järjestelmä tilannekuvatietojen välittämiseksi kaikissa olosuhteissa. Erityisesti kuntien täytyy saada häiriötilanteiden kohdatessa tietoja luotettavista lähteistä. Kyberturvallisuuden kohdalla tämä on ensiarvoisen tärkeää, koska mahdollinen häiriötilanne kohdistuu juuri niihin välineisiin ja ohjelmistoihin, joilla tietoa myös häiriötilanteen aikana tulisi välittää.

Kyberturvallisuuskoulutuksen kehittäminen aina perusopetuksesta yliopistotasolle saakka toimialasta riippumatta luo vahvan perustan osaamisen kehittämiseksi. Uusien liiketoimintamahdollisuuksien tukeminen koulutuksen rinnalla vahvistaa alan kehittymistä. Kuntaliitto huomauttaa, että kuntien vastuulla olevan koulutuksen vahvistamisen edellyttämä lisäresurssi sekä myös koulutuksessa tarvittavat laitteistot ja järjestelmät tulee rahoitusperiaatteen mukaisesti korvata kunnille täysimääräisenä.

Kyberturvallisuutta kehitettäessä yhtenä kokonaisuutena tulee ottaa huomioon myös tietovarantojen huoltovarmuus, eli että kriittinen data ja varmuuskopiot on saatavissa kaikissa olosuhteissa. Tämä teema kuuluu kyberturvakyvykkyyden kokonaisuuteen.

Eriyisen tärkeänä periaatteena Kuntaliitto katsoo, että verkko- ja tietoturva koskevien uusien velvoitteiden ja vaatimusten tulee olla oikeasuhtaisia ja riskiperusteisia soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden kokoon ja toimintaan nähden. Kansallisella tasolla tulee luoda edellytykset velvoitteitten/vaatimusten asettamiseksi toiminnallisuuksien käyttöönotolle.

Korhonen Ari

Suomen Kuntaliitto ry - Ympäristö- ja yhdyskunnat yksikkö, Riipinen Miira
johtaja, Korhonen Ari varautumisen ja turvallisuuden asiantuntija